

Ήθική από τήν κούνια.

Εύδοξια Αύγουστίνου, Φιλολόγος – Θεολόγος.

Τά τελευταῖα χρόνια ὄλο καί περισσότερο πληθαίνουν οἱ ἐνδείξεις ὅτι ἀπό τήν ἀρχή τῆς ζωῆς τους οἱ ἄνθρωποι διαθέτουν τή βασική ἠθική αἴσθηση καί μάλιστα ἀπό τήν πρώτη ἡμέρα. Μέ τή βοήθεια καλά σχεδιασμένων πειραμάτων διαπιστώθηκε ὅτι ἀκόμα καί στά μωρά ὑπάρχει ἠθική σκέψη, ἠθική κρίση καί ἠθικά αἰσθήματα.

Ὅμάδα ἐρευνητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Γέλ παρατηροῦσε ἀγόρι ἡλικίας ἐνός ἔτους. Τό παιδί παρακολούθησε παράσταση μέ μαριονέτες, κατά τήν ὁποία ἡ μία συνήθιζε νά μὴν ἐπιστρέφει τήν μπάλα στίς ἄλλες· τήν ἔπαιρνε καί ἔφευγε. Ὅταν οἱ τρεῖς μαριονέτες κατέβηκαν ἀπό τή σκηνή καί κάθισαν μπροστά σέ λιχουδιές, οἱ ἐρευνητές ζήτησαν ἀπό τό παιδί νά πάρει τίς λιχουδιές ἀπό κάποια. Κι ἐκεῖνο ἀφαίρεσε τή μερίδα ἀπό τήν «ἄτακτη» καί μάλιστα τή χτύπησε στό κεφάλι, ἴσως γιά νά τήν τιμωρήσει περισσότερο.

Σέ ἕνα ἀπό τά πειράματα, νήπια ἕξι μηνῶν ἕως ἐνός ἔτους παρακολούθησαν μία ταινία, στήν ὁποία «πρωταγωνιστοῦσαν» ἀπλά γεωμετρικά σχήματα - κινούμενα σχέδια. Μία κόκκινη μπάλα μέ μάτια προσπαθοῦσε νά ἀνεβεῖ ἕνα λόφο. Τήν ἴδια στιγμή ἕνα κίτρινο τετράγωνο τή βοήθοῦσε σπρώχνοντάς την ἀπό πίσω καί ἕνα πράσινο τρίγωνο τήν ἐμπόδιζε καί τήν ὑποχρέωνε νά ἐπιστρέψει πίσω. Ἀφοῦ τά παιδιά παρακολούθησαν ἀρκετές φορές τήν ταινία, κλήθηκαν νά ἐπιλέξουν. Τό

80% έδειξε τήν προτίμησή του στό «καλό» κίτρινο τετράγωνο πού βοήθοῦσε τήν μπάλα καί ὄχι στό «κακό» πράσινο τρίγωνο, πού τήν ἐμπόδιζε.

Σέ ἄλλο πείραμα, σκύλος-παιχνίδι προσπαθοῦσε νά ἀνοίξει κάποιο κουτί. Ἐνα ἄρκουδάκι τόν βοήθοῦσε καί ἄλλο τόν ἐμπόδιζε. Μετά ἀπό τήν παρακολούθηση τῆς ταινίας τά νήπια στή συντριπτική πλειονότητά τους ἔδειξαν ὅτι προτιμοῦν τό φιλικό ἄρκουδάκι πού πρόσφερε βοήθεια στό σκύλο.

Μέ βάση τά νέα δεδομένα ἀνατρέπεται ἡ ἀντίληψη ὅτι τά παιδιά ξεκινοῦν τή ζωή τους ὡς «tabula rasa» -κενός πίνακας- καί ἡ ἠθική συμπεριφορά τους διαμορφώνεται κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς τους ἀπό τίς ἐπιρροές τῶν γονέων καί τοῦ περιβάλλοντος. Κατά τόν δρ. Μπλούμ, τέτοιου εἴδους μελέτες ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τίς πεποιθήσεις διάσημων ψυχαναλυτῶν, πού πίστευαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος γεννιέται ὡς ἕνα «ἀνήθικο ζῶο»· ἢ, ψυχολόγων, πού διατύπωσαν τήν ἄποψη ὅτι ἡ νοητική ζωή τοῦ νηπίου βρίσκεται σέ «μεγάλη σύγχυση» (βλ. «Ἡ Καθημερινή», 10/5/2010, «Τά Νέα», 11/5/2011).

Ὁδηγούμεστε, λοιπόν, στό συμπέρασμα ὅτι τά βρέφη μποροῦν νά ἔχουν ἠθική κρίση καί νά ξεχωρίζουν τό καλό καί τό κακό ἀπό τούς ἕξι μῆνες. Γεννιοῦνται μᾶλλον μέ ἔμφυτες τίς θεμελιώδεις ἠθικές ἀξίες· ἐνῶ, γιά νά μάθουν βασικά πράγματα σχετικά μέ τόν φυσικό κόσμο, χρειάζονται πολλά χρόνια. Προφανῶς τό κριτήριο τῆς γνώσης τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ λειτουργεῖ ἀπό τή στιγμή πού ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται στόν κόσμο. Στήν ἴδια διαπίστωση κατέληγε καί ὁ σοφός Τερτυλλιανός· «Anima naturaliter christiana est» (=Ἡ ψυχή ἀπό τή φύση της εἶναι χριστιανική) καί μάλιστα ἐξ ἀπαλοτάτων ὀνύχων.

Πόση προσοχή καί ἱερότητα χρειάζεται στήν ἐπιμέλεια τῆς ἀγωγῆς τῶν βρεφῶν! Καί πόσο ὑπόλογοι εἴμαστε ἀπέναντι στήν ἄδολη καί ἄφθορη ψυχή τους, ὅταν τά «παρκάρουμε» ἀσυνείδητα καί ἐγκληματικά μπροστά στή δασκάλα τῆς ἀνηθικότητας καί τῆς ἐγκληματικότητας, τήν τηλεόραση, γιά νά δεχθοῦν καταγιστικά τά μηνύματα τῆς βίας καί τῆς διαφθορᾶς!